

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	filozofická
Obor řízení	dějiny konkrétních literatur (románské literatury)
Uchazeč	PhDr. Dagmar Pichová, Ph.D.
Pracoviště uchazeče	Masarykova univerzita, Filozofická fakulta
Habilitační práce (název)	<i>Émilie Du Châtelet, femme de lettres</i>
Oponent	prof. PhDr. Jitka Radimská, Dr.
Pracoviště oponenta	Ústav romanistiky Filozofická fakulta Jihočeské univerzity Branišovská 31a, 370 05 České Budějovice

Dagmar Pichová se dlouhodobě zabývá společenskou a duchovní situací Francie v 17. a 18. století. Z dobových autorů ji zaujali Scarron, Pascal, Chesneau Du Marsais, dále Voltaire, Diderot, Rousseau, ale především Émilie Du Châtelet, z jejíhož díla přeložila do češtiny pojednání *Discours sur le bonheur*, napsané markýzou v roce 1748 a v nezkrácené verzi publikované až po její smrti roku 1779.¹ Této výrazné osobnosti, která byla jednou z nejvzdělanějších žen v Evropě první poloviny 18. století, se podrobně věnovala ve své habilitační práci, nazvané příznačně *Émilie Du Châtelet, femme de lettres*. Název napovídá monografický přístup autorky k danému tématu, a proto by se na první pohled šíře jejího badatelského záběru mohla jevit jako příliš úzká. Dagmar Pichová se však důkladně obeznámila s širokou škálou rozmanitých kontextů, do nichž osobnost a dílo Émilie Du Châtelet zařadila a v jejichž rámci byla schopna danou problematiku řešit. Vcelku přesvědčivě pak doložila, jaké místo zaujala Madame Du Châtelet ve společnosti Republiky vzdělanců (*gens de lettres, philosophes, savants*) a jaký byl její přínos vědě a popularizaci vědy v evropském geo-prostoru té doby.

Kvalita práce spočívá především v použité metodologii. Autorka ve své práci nabízí ne-li vyčerpávající, pak zcela jistě co nejrozsáhlejší základní poznatky, nezbytné pro poznání intelektuálního obzoru vzdělanců v evropských zemích v době raného osvícenství, kdy se francouzština stává jazykem komunikace evropských elit i v oblasti intelektuální. V úvodu

¹ Viz Ivana Holzbachová, *Studia philosophica* 63. 2016, 2, s. 87-88.

jsou popsány aktivity Republiky vzdělců (*Respublica litteraria*) a osvětleno fungování institucí, v nichž se realizovaly (univerzity, akademie, salóny, kavárny aj.), a to s ohledem na jejich otevřenost či uzavřenost ve vztahu k intelektuálním schopnostem žen. Tzv. *querelle des femmes* je funkčně sledována chronologicky v celém středoevropském prostoru² a Dagmar Pichová dochází k závěru, že Émilie Du Châtelet žila v krátkém úseku první poloviny 18. století, kdy se ženy mohly zapojit do polemik v rámci komunity učenců a literátů a kdy jejich názory byly respektovány. S rozvojem osvícenství se však přístup k intelektuálním schopnostem žen změnil a po Francouzské revoluci došlo k opětovné maskulinizaci vědy (s. 50). Přehledné a systematické mapování dobového kontextu i diskursu je zaměřeno vždy na konkrétní, s tématem související detail a probíhá v souladu se stanovenými cíli, které jsou zmíněny v úvodu práce, ale které lze vysledovat v každém novém poznatku, který autorka během své práce poodhaluje. Z literárního hlediska je zajímavě pojata kapitola věnovaná dobové recepci osobnosti Émilie Du Châtelet. Je zde zachycen nejen její vztah s Voltairem, ale zejména to, jak ji vnímali její současníci a jak se prezentovala ona sama. Obdobně je reflektována dobová recepce jejího díla a ohlasy na její ambice uplatnit se v mezinárodní Republice vzdělců, nikoli pouze v její mondénní pařížské variantě (s. 72).

Práce má interdisciplinární charakter, v němž jsou však všechny složky vyvážené, neboť jsou analyzovány, komentovány a interpretovány s ohledem na jejich vnitřní provázanost a strukturní dynamiku. Dagmar Pichová se opírá o obsáhlou sekundární literaturu dobovou, vydanou do roku 1800, a pracuje s širokou dobových pramenů (korespondence, periodik, konkrétních děl atp.). Obsáhlost studovaného materiálu svědčí nejen o pečlivé přípravě, která předcházela vlastní redakci habilitační práce, ale také o schopnosti Dagmar Pichové zkoumat a analyzovat dobové prameny promyšleně a kritickým okem. Je potěšitelné, že nejrůznorodější studované dokumenty nejsou nikdy interpretovány nad rámec jejich sdělení, což někdy vede k tomu, že některé autorčiny myšlenky zůstávají formulovány jako otázky, na které může přinést odpověď až další fáze bádání.

Habilitační práce Dagmar Pichové přispívá k osvětlení základních aspektů nutných pro pochopení vývojové dynamiky 18. století. Jde především o proměnu role vzdělané a ambiciózní *femme de lettres* v oblasti rodících se moderních vědních oborů, a to s ohledem na evropský intelektuální prostor. Autorka prokázala schopnost jasně a zřetelně formulovat

² Oponentka by v této souvislosti doporučila konkrétněji rozvést a doložit možnosti uplatnění vzdělaných žen v intelektuálním prostoru habsburské monarchie v letech 1670-1800.

základní problém a relevantně využít při jeho řešení dobrou znalost románského literárního prostředí. V metodologii i v diskursu své práce zhodnotila jak svou filologickou, tak svou filosofickou profilaci, což se promítlo do všech úrovní zpracování habilitační práce (tematické rozvržení, jazyková správnost, citační úzus aj.). Práce přináší řadu podnětů pro české i zahraniční badatelské prostředí, v našich podmínkách je neocenitelným přínosem autorčina jazyková vybavenost, která umožňuje souběžně nahlížet do intelektuální i badatelského prostoru frankofonního, anglofonního i germánského světa. Nabízí tak řadu podnětů pro další badatelské projekty, studie či monografie.

Závěr

Habilitační práce Dagmar Pichové „*Émilie Du Châtelet, femme de lettres*“ název habilitační práce“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru dějiny konkrétních literatur (románské literatury).

Datum 16. 7. 2017